

Évközi 24. vasárnap

Sir 27,30–28,9

„Gondolj a végső dolgokra...”

A diüh és a harag egyaránt utálatos, csak az ragaszkodik hozzá, aki bűnös. Aki bosszút áll, azon bosszút áll az Úr is, kemény számadást tart vele bűneiért. Bocsáss meg a másik embernek, ha vétett, imádkozz, s neked is megbocsátják vétked. Aki más emberre konokul haragszik, hogy keres Istennél gyógyulást magának? Aki nem könyörül meg az embertársán, a saját bűneiért hogyan imádkozik? Jóllehet csak ember, kitart a haragban – hát az ő bűneiért ki ad elégtételt? Gondolj a végső dolgokra, hagyd a gyűlölködést, gondolj halálodra, s tartsd meg a parancsokat. Gondolj a törvényre, ne gyűlölöd embertársad, gondolj az Istennel kötött szövetségre, s nézd el a sértést. Kerüld a civórást, s kevesebb bűnöd lesz, a hirtelen haragú ember vizályt támaszt. A bűnös a jó barátot is elvadítja, a veszély magóát hinti a békén élők közé.

Sirák fia könyve igen különös bölcsességi könyv. A görög nyelven írt szövegben: „Jézus, Sirák fia, Eleazár unokája, Jeruzsálemből” olvasható. Meg kell jegyeznünk, hogy a könyv eredetileg héber nyelven keletkezett. A szerző unokája azonban görögre fordította, és így vált ismertté. Jóllehet Jeromos ismerte a héber eredetit, de nem fordította le, hanem a Vetus Latina szövege került a Vulgatába. Rufinus (†410) tanúsága szerint a latinul beszélő keresztények körében felhasználták a katekézisben, így vált egyházi könyvvé, amelyet a latin címe, Ecclesiasticus, is jelez. Ismeretes volt még a szír nyelvű fordítás is, hosszú ideig a keresztények csak ezeket használták. Végül 1896-ban a kairói karaita zsinagógában megtalálják az eredeti héber szöveg kétharmadát a Kr. u. XI és XII. századi kéziratokban. A Katolikus Egyház a görög nyelvű szöveget kanonizálta, mert az a teljes írás. A szaktudósok viszont a héber töredék szövegből indulnak ki és azt egészítik ki a görögből. Eredetileg az Egyiptomban élő, görögül beszélő zsidóknak készült a fordítás valószínűleg Kr. e. 132-ben. A sok országot megjárt nagyapa élete végén foglalta írásban tapasztalatait. Ezért sokáig a Prédikátor könyve párjának tekintették ezt a könyvet. A megpróbáltatások közötti állhatatosságra int a könyv. Közmondásos aforizmák gyakorta épülnek szójátékra is, néha abc rendben írt verseket is iktat a szövegbe.

Ennek a szakasznak a központi témái a rosszindulat, harag, bosszú, és a nyelv gonoszságának kifejtése, amely rokonítja a Jakab apostol (2,13) levelével. A megbocsátás kötelezettségének hangsúlyozása

rokonítja az Újszövetségben Mt 6,12.14–15, mely szerint emlékeznünk kell a saját halálunkra, amikor a megbocsátással élünk. Mt 28,2–5 szerint úgy kell megbocsátani felebarátunknak, amint az Isten nekünk megbocsát. Tekintélyes ókeresztény szakértő Henry Chadwick (1920–2008), meg volt győződve róla, hogy a Mt 11,28-ban („*Jöjjetek hozzám, mindannyian, akik terheket hordoztok...*”) Jézus közvetlenül a Ben Sira 51,27-et idézte. Érdeemes emlékezni Jézus szavára, a Getszemáni-kertben, amikor a kardot rántó Péternek azt mondta: aki kardot ránt, az kard által vész el, ez a kijelentés a 28,1 szöveg paraleljének tekinthető.

Nem véletlenül használták ezt a könyvet az őskeresztény egyházban katekézisre. A fenti szakasz jól szemlélteti a természetes emberi indulatokat és azok keresztény megfékezését. Erősen hatott a Didaché (4,5) és a Barnabás levél stílusára is (19,9). Alexandriai Kelemtől Órigenészig sokan kommentálták. Jó példája ez a görög filozófia és a szemita hellén morális tanítás különbségének. Nagy Szent Gergely pápa igen szerette ezt a könyvet és végig kommentálta. A bencések között pedig Hrabanus Maurus (c. 780–856) honosította meg elsőként a Fuldai Apátságban.

A keresztény tanúságtétel kevesebb alkalommal jelent intellektuális kihívásokat, sokkal több alkalommal jelent inkább erkölcsi kihívásokat. A keresztény és az igazán mély vallásos embert rokonítja a megfontolt cselekvés az erkölcsi alapokra épülő emberiség. A Sirák fia szerzője jól látja, hogy a társadalomban igen gyakori a harag, a bosszú, a gyűlölet és a könyörtelen erőszak. Saját honfitársai között ezt a folyamatot szeretné megfordítani. Ezzel a bölcs magatartásával lesz a keresztény katekéták előfutára. Ezzel is cáfolva azt az elképzelést, hogy az Ószövetség tiszta vallásossága fanatizmus lenne, vagy az ószövetségi gondolkodók nem jutottak volna el ugyanarra az erkölcsi magaslatoakra, mint a keresztény gondolkodók. Ebben a szövegben az erkölcsi utasítások megfelelnek annak az emberi magatartásnak, amellyel az isten országát építik a keresztények és amellyel emberiségre törekszenek az igazán etikus emberek. Ez az anyag a műveltség része volt, és az antik zsidó és hellén művelt ember eszményének az felelt meg, aki uralkodni tud az indulatain. A mai műveltségideál inkább információgazdagságot jelent, és sajnos hiányzik belőle az erényeknek való megfelelés. Az intelligens, okos ember veszélyes személyiséggé válik, ha gyűlölet, harag vagy bosszúállás vezérli tetteit. A terrorizmus korában minden információ lehet veszélyes tervek alapja és forrása. Ha azonban az embert belülről korlátozza az a meggyőződés, hogy a bosszú és a gyűlölet nem vezet sehová, akkor még a veszélyes tudás birtokában lévő emberek sem potenciális veszélyforrások, mert biztosak lehetünk benne, személyes meggyőződésük miatt nem használják ki erőfőlényüket.